

RECENZE

MEŠKOVÁ, M.

Motivace žáků efektivní komunikací. Praha: Portál, 2012.

Pavλίna VAŠÁTOVÁ

Kniha se zabývá komunikací a jejím východiskem je teze, že komunikace mezi učitelem a žákem může být významným motivačním faktorem. V úvodu je nutno zdůraznit pojem „efektivní komunikace“, jelikož ne každou komunikaci mezi subjekty vzdělávacího procesu lze považovat za efektivní. Právě učitele můžeme vnímat jako tvůrce efektivní komunikace s žáky.

Mluvíme-li o motivaci žáků ve školství, lze konstatovat, že mezi nejčastější motivační faktory patří odměny a tresty. Vnímání komunikace mezi učitelem a žákem jako dalším možným motivačním aspektem může samotnou problematiku obohatit o jiný motivační zdroj. Autorka vychází z poznatků psychologie, zejména pak psychologie humanistické. Celou komunikací prochází srovnávání autoritativního a partnerského přístupu k vyučovacímu procesu, kdy autorka předkládá konkrétní podobu jednotlivých přístupů ve vyučovacím procesu na straně učitele a žáka.

Kniha je doplněna o dílčí výsledky z výzkumných šetření, která autorka prováděla na různých typech škol. Dále zde najdeme případové studie a situace, s nimiž se autorka setkala během vlastní praxe (pozn. autorka působí jako zástupkyně ředitele na střední škole). Právě tyto výzkumy a případové studie vhodně doplňují teoretická východiska zmíněná v publikaci. Inspiračním zdrojem pro učitele může být

vypracování cvičení, díky nimž je možno zamyslet se nad vlastní pedagogickou praxí.

Kniha je rozdělena do tří kapitol. V kapitole první jsou popsána teoretická východiska práce – definice sociální komunikace, pedagogické komunikace, typů komunikace, komunikace učitele tlakem nebo tahem aj. Teoretická východiska jsou doplněna o možné náměty, typy a nápady k verbální komunikaci, které mohou zlepšit komunikaci mezi učitelem a žákem.

Druhá kapitola se zabývá adaptačními procesy, sledováním učitele a žáka (popisem konfliktů, konfliktních situací ve vztahu učitel – žák). V této části publikace mne velmi zaujalo, jak autorka do zkoumané problematiky zapojila empatii a empatické reakce, neboť právě ony jsou součástí vzdělávacího procesu. Empatie však velmi často bývá vnímána odděleně od prostředí školy a někteří učitelé ji ve své praxi neumějí uchopit.

Poslední část knihy popisuje motivace žáka. Pro učitele mohou být inspirující metody poznávání žáka, chyby v sociální percepci žáka (chyba projekce, chyba prvního dojmu aj.). Zde bychom mohli využít závěrů autorky, kdy říká, že při dobrém vztahu učitele a žáka si žák uspokojuje sociální potřeby bezpečí a sounáležitosti. Právě uspokojování těchto potřeb můžeme pokládat za vytváření prostoru pro aktivní učení a zapojení do vyučovacího procesu.

Jestliže učitel ovládá základy efektivní komunikace, mohla by se právě ona stát jedním z motivačních podnětů. Kniha může být pro učitele (pozn. nejenom pro ně, ale rovněž i pro studenty pedagogických fakult či odbornou veřejnost) zdrojem, jak lze komunikaci se svými žáky (studenty) zefektivnit, zlepšit. Jestliže učitele díky efektivní komunikaci a dodržování jejich zásad pokládáme za vzor v edukačním procesu, může učitel žáky svým příkladem těmto dovednostem naučit. Autorka do publikace zapracovala velice přínosné momenty, které jsou typické pro psychologii. Mám tím na mysli např. empatii či aktivní naslouchání. Právě tyto momenty jsou základem partnerského přístupu ve vyučování, který je z pohledu rozvoje osobnosti konstruktivním prvkem. Na závěr bych ráda připomněla autorčinu myšlenku, že „Učitel se učí být dobrým učitelem“. Pokud se zamyslíme nad

vlastní komunikací a její konkrétní podobou ve výuce, může to být jeden z kroků, jak se stát dobrým učitelem.

Kontakt na autorku recenze:

Mgr. Pavlína Vašátová
Pedagogická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Žižkovo náměstí 5
771 40 Olomouc
e-mail: pavlina.vasatova@upol.cz